

UCHWAŁA

20 października 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Paweł Grzegorzczak (przewodniczący)

SSN Karol Weitz (sprawozdawca)

SSN Dariusz Dończyk

na posiedzeniu niejawnym 20 października 2023 r. w Warszawie
w sprawie z wniosku Gminy Miejskiej Kraków
przy uczestnictwie T. F., B. S., U. S. i A. F.,
o stwierdzenie nabycia spadku,
na skutek przedstawienia przez Sąd Okręgowy w Krakowie
postanowieniem z 17 października 2022 r., II Cz 698/22,
zagadnienia prawnego:

"Czy wezwanie spadkobierców przez ogłoszenie wywołuje skutek w postaci rozpoczęcia biegu terminu do złożenia oświadczenia o przyjęciu i odrzuceniu spadku, dla spadkobierców nieznanych z miejsca pobytu, a w razie odpowiedzi negatywnej, od kiedy należy liczyć termin określony [w] art. 1015 § 1 k.c do złożenia przez kuratora oświadczeni[a] o przyjęciu, bądź odrzuceniu spadku?"

1. uchwała:

Wezwanie spadkobierców przez ogłoszenie (art. 672 w związku z art. 673 k.p.c.) nie wywołuje skutku w postaci rozpoczęcia biegu terminu do złożenia oświadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku dla spadkobierców nieznanych z miejsca pobytu;

2. odmawia podjęcia uchwały w pozostałym zakresie.

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni Gmina Miejska Kraków wniosła o stwierdzenie nabycia spadku po B. Ś.. Gdy stwierdzono, że zmarła miała trzy siostry, z których co do dwóch nie udało się ustalić adresów zamieszkania, wnioskodawczyni złożyła wnioski o ustanowienie dla nich kuratora procesowego jako dla nieznanych z miejsca pobytu. Kurator imieniem nieobecnych uczestniczek zarzucił, że nie wiadomo, czy powzięły one wiedzę o otwarciu spadku i czy w stosunku do nich rozpoczął bieg terminu do złożenia oświadczenia o przyjęciu albo odrzuceniu spadku. zarządzeniem z 6 października 2021 r. pełnomocnik wnioskodawcy został zobowiązany do wykazania, że nieobecne uczestniczki dowiedziały się o śmierci spadkodawczyni, względnie do złożenia wniosku o ustanowienie dla nich kuratora celem złożenia oświadczenia w przedmiocie przyjęcia albo odrzucenia spadku w terminie 3 miesięcy pod rygorem zawieszenia postępowania. Wobec niewykonania tego zarządzenia Sąd Rejonowy dla Krakowa Śródmieścia w Krakowie postanowieniem z 11 marca 2022 r. zawiesił postępowanie, powołując się na niemożność nadania sprawie dalszego biegu.

Zażalenie na to postanowienie złożyła wnioskodawczyni. Sąd Okręgowy w Krakowie rozpoznając to zażalenie powziął poważne wątpliwości, którym dał wyraz występując z przedstawionymi zagadnieniami prawnymi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Ustawodawstwo nie przewiduje, aby skutkiem ogłoszenia, o którym mowa w art. 672 i 673 k.p.c. była fikcja dowiedzenia się przez spadkobiercę o jego tytule powołania do spadku. Przepis art. 1015 § 2 k.c. reguluje tylko to, jaki jest skutek milczenia spadkobiercy po rozpoczęciu biegu terminu określonego w art. 1015 § 1 k.c. nie tworząc jednak zarazem fikcji rozpoczęcia biegu tego terminu z chwilą dokonania wspomnianego ogłoszenia. Dla rozpoczęcia biegu tego terminu niezbędna jest zatem pozytywna wiedza o faktach, z których wynika powołanie do

spadku, co służy ochronie spadkobiercy. Ogłoszenie wzywające spadkobierców nie wywołuje zatem w braku wyraźnej regulacji skutku, który polegałby na tym, że nikt nie mógłby zasłaniać się nieznajomością faktu otwarcia spadku i w konsekwencji nie daje podstaw do uznania, że w stosunku do każdego ze spadkobierców rozpoczyna bieg terminu do złożenia oświadczenia o przyjęciu albo odrzuceniu spadku, o którym mowa w art. 1015 § 1 k.c. Skutki takiego ogłoszenia wynikają zasadniczo z art. 676 k.p.c. i nie obejmują rozpoczęcia biegu przedmiotowego terminu.

Przechodząc do drugiego z przedstawionych zagadnień prawnych należy wskazać, że sąd pytający po pierwsze nie skonkretyzował w jego treści o złożenie oświadczenia przez jakiego kuratora mu chodzi, tj., czy ma na myśli kuratora prawa materialnego dla osoby nieobecnej (art. 184 k.r.o.), czy też kuratora prawa procesowego dla osoby nieznanej z miejsca pobytu (art. 143-147 k.p.c.), który został ustanowiony w sprawie. Po drugie należy wskazać, że drugie z przedstawionych zagadnień jest zagadnieniem do uzupełnienia, a nie do rozstrzygnięcia, jak wymaga tego art. 390 § 1 k.p.c. (por. w tym kontekście postanowienie Sądu Najwyższego z 13 kwietnia 2000 r., III CZP 2/00 (OSNC 2000 nr 11 poz. 200))

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji, rozstrzygając pierwsze z przedstawionych zagadnień prawnych i odmawiając podjęcia chwały w pozostałym zakresie tj. w odniesieniu do drugiego z przedstawionych zagadnień.

(r.g.)

[ł.n]

